

РОЗВИТОК ЕКОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В МЕЖАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сталий розвиток – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому [довкіллі](#). Цікавим питанням в розрізі концепції сталого розвитку є розвиток екологічного туризму.

Екологічний туризм – це не обов'язково подорож пішки для фізично витривалих людей з важким рюкзаком за плечима. Він може бути і досить комфортним, але не будь-якою ціною, особливо якщо мова йде про незайману природу. Такий один з основних постулатів екотуризму. Інакше кажучи, пропонувані тури або маршрути повинні відповідати принципу екологічності, який передбачає:

- використання екологічного транспорту - велосипедів, безмоторних човнів, парашанів тощо або екологічного виду палива;

- організацію привалів, біваків, туалетів, багать, приготування їжі (з екологічно чистих місцевих продуктів) в строго відведених для цього місцях/

Екотуризм - туризм, об'єктами якого можуть бути як природні, так і культурні визначні місця, природні та природно-антропогенні ландшафти, де традиційна культура складає одне ціле з навколишнім середовищем, це поняття. Екотуризм входить в поняття пригодницького туризму. Але, незважаючи на те, що ці види туризму багато в чому схожі, поняття пригодницького туризму не поглинає поняття екотуризму.

Екологічний туризм можна віднести до пізнавального, так як під час подорожі туристи сподіваються з одного боку, отримати деякі знання, а з другого - відпочити на природі.

Розрізняють декілька різновидів екологічного туризму:

1. Науковий екологічний туризм. Цей вид туризму є джерелом інформації про віддалені і маловивчені райони. У наукових польових дослідженнях використовується допомога туристів - добровольців, тому що дані дослідження не вимагають високої кваліфікації.

2. Пізнавальний екологічний туризм. Об'єктами пізнавального екотуризму є деякі найцікавіші біологічні види, так звані star species. Це можуть бути слони або хижакі і копитні Східної Африки та Азії. Однак зустрічаються і такі різновиди пізнавального екотуризму як: пішохідні походи, спостереження за птахами, кіно - і фото зйомка, екосафарі, проживання в наметових містечках, альпінізм, рибна ловля, водний туризм (байдарки, каное, плоти), ботанічні екскурсії, спостереження за екзотичними метеликами.

3. Рекреаційний екологічний туризм. Об'єктами цього підвиду туризму є об'єкти неживої природи, геоморфологічні, гідрологічні об'єкти, а також гори, печери, озера і річки. Рекреаційний екотуризм включає в себе спортивний туризм, альпінізм, лижні, водні, пішохідні та інші види активного і пасивного відпочинку. Також об'єктами екотуризму можуть бути екзотичні, рослинні співтовариства або ж біоценозу (тропічні ліси, квітуча тундра влітку або пустеля навесні). Але найбільше екотуристів приваблюють унікальні ландшафти.

Сучасний туризм завдає шкоди навколишньому середовищу, відбувається зміна природних умов, особливо погіршення життєвих умов людей, тваринного і рослинного світу. Тобто, незважаючи на те, що природне середовище є найважливішим сировинним ресурсом туристичного регіону, туристи також, як і люди, які керують туристичною індустрією, короточасне задоволення своїх індивідуальних потреб ставлять вище, ніж турботу про тривале використання природи. Отже, потрібно терміново міняти таке ставлення до навколишнього середовища, оскільки, завдаючи шкоди їй, ми завдаємо шкоди самим собі.

Україна в своєму розпорядженні має велику різноманітність природно- кліматичних умов і ландшафтів, володіє великою культурно - історичною спадщиною, завдяки чому має шанс приєднатися до світового туристичного процесу.

В Україні функціонує більше 2 -х тис. підприємств з надання туристичних послуг, готельний фонд складає 1100 підприємств, які можуть одночасно обслужити 125 тис. чоловік; налічується близько 50 тис. пам'яток історії та культури. Також в країні прийнятий закон "Про туризм", згідно з яким Держава проголошує туризм одним з найбільш пріоритетних напрямків розвитку національної культури та економіки і створює сприятливі умови для туристичної діяльності; створено Державний комітет України по туризму при Кабінеті Міністрів з метою реалізації державної політики у галузі туризму, координації діяльності державних установ приватного та іноземного капіталу, відповідного представництва країни в міжнародних організаціях.

Україна багата на різноманітні природні туристичні ресурси, що є важливою передумовою розвитку екологічного туризму. Це кліматичні, біологічні, гідрологічні, ландшафтні ресурси, джерела мінеральних вод, лікувальні грязі та ін. Загальна площа земель, придатних для рекреації і туристичного використання, займає 9,4 млн. га, що становить 15,6 відсотків усієї території України. З них 7,1 млн. га припадає на рівнинні рекреаційні території, 2,3 млн. га - на гірські (1,9 млн. га - на Карпати і 0,4 млн. га). Умовно придатні для туристичного використання - 7,8 млн. га.

Найсприятливіший для рекреації клімат характерний для Причорноморської частини України. Завдяки взаємодії сухих степових і теплих вологих морських повітряних мас тут створюється специфічний, корисний для здоров'я мікроклімат. Іншим природним туристичним ресурсом нашої країни є її ліси. Загальна площа лісового фонду України становить 10 млн. га (15% усієї території країни). Найбільша лісистість спостерігається на Поліссі і в Карпатах, менша - в Кримських горах. Основними лісоутворювальними породами є сосна, смерека, дуб, граб, бук. Найціннішими для

туристичного використання і оздоровлення є соснові (Полісся) та смерекові (Карпати) ліси. Перебування в них позитивно впливає на дихальну, кровоносну й імунну системи, має заспокійливу дію, підвищує тонус.

Мінеральні води є по всій території України, та найбільше їх на Закарпатті, в Луганській, Дніпропетровській, Полтавській, Рівненській областях, трохи менше в Івано-Франківській, Харківській, Житомирській, Вінницькій та Хмельницькій. Цілющі лікувальні властивості мають води Передкарпаття (Моршин, Східниця, Трускавець). У нашій країні є різноманітні види мінеральних лікувальних вод: вуглекислі води - в районі Карпат і Полісся, сірководневі й бромисті - у Передкарпатті і Криму, хлорид-но-натрієві - на Закарпатті та на півдні України, родонові - у Житомирській і Вінницькій областях. На Закарпатті є родовища залізистих і миш'якових вод, сульфатні - на півдні України, натрієві - майже по всій території країни.

Великий туристичний потенціал мають Карпати. Крім прекрасних краєвидів і чистого повітря, які є в Карпатах, тут є можливості для розвитку різноманітних видів гірськолижних видів спорту.

В Україні екологічний туризм перебуває на початковій стадії розвитку. Екотуристичні мандрівки організуються переважно на самодіяльному рівні, комерційна діяльність у цьому напрямку лише зароджується.

Проблеми щодо перспектив розвитку екотуризму є головним чином у внутрішньому туризмі, у той час як виїзний туризм продовжує розвиватися. Порушення балансу між цими видами туризму призводить до того, що з України вивозиться валюта, що могла б інвестуватися в зміцнення матеріально-технічної бази внутрішнього екотуризму. До основних економічних й організаційних причини, які стримують розвиток екотуризму в Україні при наявності потужної екотуристської бази можна віднести :

1) відсутність необхідного початкового капіталу для фінансування робіт із створення екоцентрів, що приступили б до проробки всього комплексу питань, що відносяться до формування цільових програм екологічних подорожей;

2) незначність інвестицій в інфраструктуру екотуризму, що позначається на стані готельного, транспортного обслуговування туристів;

3) відсутність засобів на проведення рекламної компанії з метою притягнення уваги потенційних туристів до відвідання хоча б тих територій, що мають у своєму розпорядженні деяку інфраструктуру для прийому, розміщення й обслуговування гостей.

До основних завдань програми розвитку екотуризму в Україні відносяться наступні:

- законодавче оформлення здійснюваної в межах території екотуристичної діяльності;
- впровадження економічного механізму надання платних туристичних послуг, створення на засадах самозабезпечення, самофінансування та самокупності госпрозрахункових рекреаційних структурних підрозділів України;
- забезпечення національних природних парків рекреаційно-туристичною інфраструктурою відповідно до міжнародних стандартів (умови проживання і харчування туристів, транспортні засоби, спостережні вежі тощо);
- розробка та облаштування науково-пізнавальних туристських маршрутів та еколого-освітніх екскурсійних стежок відповідно до параметрів внутрішнього та зовнішнього пейзажного різноманіття природних ландшафтів (малі архітектурні форми, інформаційно-охоронні знаки, інформаційні щити тощо).

Україна приваблює туристів зі всього світу своїми неповторними краєвидами Карпат та дивовижними пам'ятниками культури. У нас є красиве й неповторне місто Львів у якому гармонійно поєднуються старе місто з новим. Проходячи по вуличкам старого міста туристи немов би повертаються в минуле, відчують атмосферу тих часів. Також у нас є мальовничі Шацькі озера, багато замків зі своєю цікавою історією і кожне місто унікальне й неповторне, а також має свою історію і місця відпочинку. Українці завжди раді вітати іноземних туристів.